వికసించిన మానవత్వము - ఉద్రేకించిన మనసు

సాయంకాలం ఆరుగంటలయ్యేసరికి ఆ ఎత్తయిన భవనంలో నాలుగు పక్కలా పెద్ద పెద్ద దీపాలు వెలుగుతూ ఉంటాయి. ఆ దీపాల వెలుగు ఒక అర మైలు దూరంవరకు చీకట్లను తరుముతూ ఉంటుంది.

సాయంకాలం నాలుగు గంటలనుండే ఆటలలో మునిగి తేలిన ఆ సైనికోద్యోగులు పాతికమంది ఆ భవనప్రాంగణంలో కుర్చీలు వేసుకుని బీర్ సీసాలు ముందర పెట్టుకుని కూర్చుంటారు. గ్లాసులు నింపుకునేవారు. నింపుకుంటూ ఖాళీ చేసేవారు ఖాళీచేస్తూ ఉంటారు. పాటలూ, పద్యాలూ, నవ్వులూ త్రుళ్ళింతలూ - ఆ ప్రదేశం కోలాహలంగా ఉంటుంది. వాళ్ళు పెట్టే కేకలు ఊళ్లోకి వినబడుతూ ఉంటాయి.

ఉదయం వ్యాయామం చేసుకుని కాఫీ టిఫిన్‌లు ముగించుకుని ఆ దళం కొండదిగి ఊరంతా ఒకసారి చుట్టిరావడం మామూలు. సైనికులు దుకాణాల ముందు ఆగి వస్తువులకు బేరంచేసి కొనకుండా నవ్వుతూ వెళ్ళిపోవటము. వర్తకులు నోళ్ల తెరచుకుని చూడటము కూడా అలవాటు. వీధినిపోయే చిన్నపిల్లలూ స్త్రీలూ అంతదూరంనుంచి వాళ్ళను చూడగానే గబగబా ఇళ్ళల్లో దూరి కిటికీలలో నుంచి చూడటం కద్దు. చేతికర్రలను విలాసంగా ఆడించుకుంటూ ఆ సైనికదళం మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు తిరిగి ఆ గుట్టమీదకి చేరుకుంటుంది.

అసాధారణ పరిస్థితులలో ఉపయోగపడవచ్చునన్న ఉద్దేశ్యంతో ప్రభుత్వము అక్కడక్కడ ఉంచిన సైనిక దళాలలో ఇది ఒకటి. ఈ దళానికి కమాండరుగా ఖీమ్‌సింగు నియమితుడయినాడు. తెలుగు కన్నడ తమిళ భాషలవారు అన్ని హోదాలలోను కలిసి ఏభయిమంది ఉన్నారు.

వ్యాయామము చేయడం, గాలిలో తుపాకులు పేల్చటం, సైనిక విన్యాసము మొదలైనవి మామూలుగా ఏకొత్తదనమూలేకుండా సాగిపోతున్నాయి. పైనుంచి ఏ కొత్త ఆర్డరూ రాదు. ఆదళము అక్కడినుంచి కదలదు. వాళ్ళకు కావలసిన వస్తుసామగ్రి కొరతలేకుండా సరఫరా అవుతుంది.

భీమ్‌సింగ్ నలభై ఏళ్లు దాటినవాడు. చిన్నచిన్న కళ్ళతో ఎంతదూరమయినా చూడగలిగినవాడు. ఎంత దూరాలోచనైనా చేయగలిగినవాడు. అతడు కొండదిగి మధ్యాహ్నం మూడు గంటల ప్రాంతంలో వెళ్ళి చీకటిపడ్డ తరవాత గాని తిరిగిరాడు.

సాయంకాలం యథాప్రకారంగా ఆ సైనికులు వాకిటి ముందర కుర్చీలు వేసుకున్నారు. పాటలు పాడుతూ బీర్ సీసాలు మూతలు తెరిచారు.

కమలాకర్ చెట్ల మధ్యనుంచి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. అతడి దేహం చెమట కక్కుతూంది. ఆయాసపడుతూ చేతిరుమాలుతో ముఖం తుడుకుకుంటూ 'భాయీ భాయీ' అంటూ ప్రకాష్‌భుజం పట్టుకుని కుదిపాడు.

ఉలికిపాటుతో లేచి నిలబడ్డాడు ప్రకాష్.

"భాయీ ఆ చెట్టుకింద ఏమిటో చప్పుడవుతూంది."

కమాండర్ లేని నిర్భీతితో కులాసాగా సీసామీద సీసా ఖాళీచేసిన ప్రకాష్ నిషాలోనుంచి తేరుకోటానికి కొంతసేపు పట్టింది.

"ఏమిటీ నీవనేది?"

"ఆ చెట్టుకింద ఏదో చప్పుడవుతూంది."

ఇద్దరు టార్చిదీపం పట్టుకుని బయలుదేరారు.

ఇరవై అడుగులు ఎత్తుగా ఉన్న ఆగుట్ట మొదట్లో పెద్దపెద్ద వృక్షాల సమూహము బాటసారులకు నీడలు కల్పిస్తూ, వారు కథలు వింటూ, ఆ గ్రామంలో కలుగుతున్న మార్పులను చూస్తూ పరిభ్రమిస్తూన్న కాలచక్రాన్ని తేరిపారచూస్తూ ఉంటుంది గుట్టపైకి పోతున్నకొద్దీ చెట్లు పలచబడి నిటాఘాటమైన బాటకు ఎడమిస్తాయి, కాని ఆ గుట్టమొదట్లోఉన్న వృక్షాల నీడలు ఎటువంటివారికయినా దేహము జలదరింపజేస్తాయి.

ప్రకాష్‌ను టార్చి సహాయంతో ఆ చెట్లనీడలోకి తీసుకువచ్చాడు కమలాకర్

ఆ సమీపంలో ఎక్కడో కీచుకీచుమన్న ధ్వని.

వృక్షాల చుట్టూ తిరుగుతూ నీడలలోకి టార్చి తిప్పితిప్పి చూశాడు ప్రకాష్.

రెండు పెద్ద వృక్షాలమధ్య గజం దూరం ఖాళీగా ఉంది ఆ వృక్షాలు పైకి ఎదుగుతూ కలుసుకుని పెనవేసుకుని విస్తరించాయి. చెట్లమొదట్లో ఒక బట్టలకుప్ప. ఆ కుప్పలోనుంచి కీచుకీచుమనే ధ్వని.

చేతికర్రతో బట్టను తొలగించటానికి ప్రయత్నించాడు ప్రకాష్. కాని అంత సులభంగా అతడి ప్రయత్నం సాగలేదు. వంగి చేత్తో తియ్యబోయాడు. చేతికి తడితడిగా తగిలింది పై పొర తొలగించాడు. పసిబిడ్డ, నల్లటి ముంగురులు అంటుకుపోయిన ఫాలభాగమంతా జిగురుజిగురుగా ఉంది. గట్టిగా బిగించినట్టున్న బట్టను తొలగించగానే కేర్ కేర్ మన్న ఏడుపు స్పష్టంగా వినబడ్డది.

"పసిబిడ్డ ఎవరో పారేశారు" ప్రకాష్ వెనక్కి తిరిగాడు.

బరువుగా ఊపిరి తీసుకుంటూ కమలాకర్ కూడా కదిలాడు అక్కడినుంచి కాని అతడికి అడుగు ముందుకు సాగలేదు. కాళ్ళీడ్చుకుంటూ అడుగులు వెయ్యటానికి ప్రయత్నించాడు అంతలోకే ప్రకాష్ ఎత్తుగా పైకి సాగిపోతున్న బాటలో పెద్దపెద్ద అంగలువేస్తూ మొదటి మలుపు తిరిగాడు.

కమలాకర్ వెనక్కి తిరిగాడు. చెట్ల మధ్యగాఉన్న బట్టల మూటను రెండు చేతులతోను గుండెకు చేర్చుకుని బయలుదేరాడు ఆ మూటలోనుంచి ధ్వని వచ్చి నప్పుడల్లా అతడి రోమాలు నిక్కబొడుచుకుంటున్నాయి. దశమి చంద్రుడు తన ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తు తలుచుకుంటూ వెనక్కి తిరిగిచూడకుండా ముందుకు పరుగులు తీస్తున్నాడు. చెట్లనీడల మధ్యగా వెన్నెల నేలమీద అద్దకం బట్ట పరిచిట్లుగా ఉంది. కమలాకర్ మిలిటరీ నడక సాగించాడు. దొరికిన బిడ్డను గుండెకు చేర్చుకుని ముందూ వెనకా ఆలోచించకుండా, ఎదురుగా ఉన్న భోజనపదార్థాలను గబగబా నోటబెట్టుకున్నట్టుగా, చేతిలో ఉన్న కాఫీకప్పు ఖాళీ చేసినట్టుగా అతిసహజంగా ఏ ఆలోచనా లేకుండా నడుస్తున్నాడు.

మెల్లిగా వాకిటి మెట్లెక్కి గదిలో తన నులక మంచంమీద ఆ మూట పెట్టాడు.

"భాయీ. ఇదేంపని? ఇది అడదిక్కులేని సైనికదళ నివాసం. ఇక్కడ పసిబిడ్డ ఎట్లా పెరుగుతుంది?" అన్నాడు ప్రకాష్.

"మన దళానికి ఎప్పుడు అర్డర్సు వస్తాయో తెలియదు. రాగానే మనం ఈ ప్రదేశాన్ని వదిలి వెళ్ళిపోవాలి. మన సైనికుల మన్న మాట మరిచిపోయినట్లు న్నావు?"

"అది సరే, పాలెట్లా? నీళ్లెట్లా?"

ఆ ప్రశ్నల వర్షానికి కమలాకర్ తట్టుకోలేకపోయాడు. మెదడు పనిచేయ లేకపోయింది. కొంతసేపటికి తెప్పరిల్లుకుని "దిక్కూ, దివాణంలేక చెట్టుకింద ఏడుస్తుంటే చూడలేక తీసుకువచ్చాను. ఇప్పుడు బయటపారేయటం మానవత్వం కాదు. మీకు తోస్తే ఇప్పుడేం చెయ్యాలో చెప్పండి" అన్నాడు తలపట్టుకుని.

"ముందు ఒక మంత్రసానిని పిలిపించి బొడ్డు కోయించి నీళ్ళు పోయించు దాము. ఆ తరవాత దానినే తీసుకువెళ్ళమంటే సరిపోతుంది" ఒకరననే అంతా తలలూపారు.

"అవును అట్లా ఎవరికయినా ఇచ్చేస్తే సరి. లేకపోతే మనం పిల్లలను, మేకలనూ పెంచటానికా ఇక్కడికి వచ్చింది? మన ఆఫీసర్లు ఏమంటారు?" అన్నాడు ప్రకాష్ తల అడ్డంగా తిప్పుతూ అందరినీ చూసి.

ఈ ఆలోచన అందరికీ వచ్చింది. వెంటనే వాచ్‌మన్‌ని పిలిచి ఒక మంత్ర సానిని పిలుచుకురమ్మన్నారు. అతడు తిరిగి వచ్చేవరకూ భోజనాలు చెయ్యకుండా అంతా మంచంచుట్టూ మూగారు.

వాచ్‌మన్ పదిగంటల రాత్రికి ఒక మంత్రసానిని తీసుకువచ్చాడు.

దారిలో మంత్రసాని ప్రశ్నలతో వాచ్‌మన్‌ని వేధించింది.

"మీ చీకట్లో సిపాయిలుండేచోటికి నన్ను రమ్మంటావా? అయినా సిపాయి లకు మంత్రసానితో ఏంపని? తెల్లవారిన తరవాత రావచ్చా?" అంటూ వాచ్‌మన్‌కి ఊపిరాడనివ్వలేదు.

"ఏంది బాబులూ? ఈరాత్రి వేళ నన్ను పిలిచారు?" నల్లగా గారపట్టిన పళ్లు పైకి కనబరచి నవ్వుతూ గాజులులేని చేతులు తిప్పుతూ తలమీద ముసుగుతో లోపల అడుగుపెట్టింది రజియా.

"ఈ బిడ్డకు బొడ్డుకోసి నీళ్ల పొయ్యాలి" కమలాకర్ మంత్రసానికి ఎదురుగా నిలబడ్డాడు బిడ్డను చూపిస్తూ.

"సిపాయి బాబుల దగ్గిరికి బిడ్డ ఎట్లా వచ్చింది? ఇక్కడెవరు పారేశారు?" అని గొణుగుతూ "మరి వేడి నీళ్లూ చాకూ కావాలి" అన్నది కొంగు దోపుకుంటూ ముందుకువచ్చి.

"బొడ్డుకోసి నీళ్ళుపోస్తే పదిరూపాయలు ఇస్తారా?

"పదిరూపాయలే? ఎప్పుడయినా తీసుకున్నావా?" నాలుగు రూపాయలు ఇస్తాం" కొట్టవచ్చినట్టు మాట్లాడాడు ప్రకాష్.

దూదేకుల రజియా అతడి మాటలకు బెదిరి ఒక అడుగు వెనక్కివేసింది. "సిపాయిబాబూ. ఇంతదూరం చీకటిపడ్డ తరువాత వచ్చాను. ఈగుట్టమీదికి ఎవరు రారు. నేను ధైర్యముచేసి వచ్చాను. ఎనిమిది రూపాయలు ఇచ్చెయ్యండి.' చెప్పిన పని చేసి వెళ్ళిపోతాను."

"వెళ్ళు వెళ్లు. దారినపోయే పీడను ఇంటికితెచ్చాడు మావాడు. అందుకు ఎనిమిది రూపాయల ఖర్చా! అయిదు రూపాయలకంటె ఒక పైసా ఇవ్వము. ఎవరూలేని ఈ అనాథకు అన్ని రూపాయలఖర్చా?"

పదినిమిషాలకు పైగా సాగిన బేరం చివరకు అయిదు రూపాయలకు ముడిపడ్డది. ఆ అయిదు రూపాయలు ముందుగానే చేతిలో వేయించుకుని కొంగుకు కట్టుకుని. చాకుతో బొడ్డుకోసింది. రజియా. చౌకీదారు తీసుకువచ్చిన వేడినీళ్ళతో స్నానం చేయించింది.

ఈ లోపున కమలాకర్ తన మంచంమీద దుప్పటీ నాలుగు మడతలుచేసి పరిచాడు. బిడ్డను పడుకోబెట్టి దుప్పటికొొన కప్పింది రజియా. తన పని అయిందన్నట్టుగా కాళ్లూ చేతులూ శుభ్రంగా తుడుచుకుని "బాబులూ. పాలు?' అన్నది

''అవును పాలెట్లా?'' అందరూ ముఖాముఖాలు చూసుకున్నారు.

''టీ కోసం పాలు ఉంచుకోలేదూ?'' అన్నది.

ఆక్లర్లీ తెచ్చిన పాలు నాలుగు చంచాలు దూదితో తడిసి ఒక్కొక్క బొట్టె బిడ్డనోట్లో విడిచింది'' నాలుగుబొట్లూ చప్పరించిన బిడ్డ కళ్ళుమూసుకున్నాడు అలసిపోయి

''ఈ రజియానే తీసుకుపొమ్మనండి. ఈ బిడ్డను మనమేం చేసుకుంటాము? ఎట్లా పెంచుతాము'' అన్నాడు ప్రకాష్ చేతికర్ర ఆడిస్తూ.

కమలాకర్‌కు సూదితో పొడిచినట్లనిపించింది. బిడ్డ దొరికాడు. పారేసుకుంటామా? గుండె వేయి గొంతులతో ఘోషించినట్లయింది. తలవంచుకున్నాడు మౌనంతో.

కాలిబూట్లు చప్పుడుచేస్తూ భీమ్‌సింగ్ వచ్చాడు. ''ఏమిటి అందరూ ఇట్లా నిలబడ్డారు. ఈ మనిషి ఎవరు? లోపలికి ఎందుకు వచ్చింది?'' అన్నట్లు కళ్ళతో అడిగాడు అందరి ముఖాల్లో చూస్తూ.

ప్రకాష్ చెప్పాడు బిడ్డను చూపిస్తూ.

భీమ్‌సింగ్ ముఖంలో రంగులుమారుతున్నాయి.

కమలాకర్ భీమ్‌సింగు దగ్గరికి వచ్చి రెండుచేతులూ పట్టుకున్నాడు ''ఈబిడ్డ నాకు దొరికింది'' అంటూ.

''ఇదేమన్నా వస్తువా దొరికితే జేబులో వేసుకోవటానికి? బిడ్డను పెంచాలి. నీవు చేసేది మిలిటరీ ఉద్యోగం. ఈబిడ్డను ఎక్కడ ఉంచుతావు? ఎవరు పెంచుతారు? నీవు ఉద్యోగ ధర్మాలను అతిక్రమించి ఇటువంటి పనులుచేస్తే నీ మీద చర్యతీసుకోవలసి వస్తుంది: అయిందేదో అయిపోయింది. ఈ మనిషికి ఇచ్చెయ్యి'' అన్నాడు భీమ్‌సింగ్ పెద్ద గొంతుతో.

''నా కెందుకు బాబూ ఈ బిడ్డ? ఏడుగురిని పెంచలేక చస్తున్నా'' అన్నది రజియా.

''పోనీ తీసుకువెళ్ళి ఎవరికయినా ఇచ్చెయ్యి బిడ్డలు కావాలనేవారు చాలా మంది ఉంటారు నీకేమయినా బహుమానం ఇస్తాంగాని ముందు ఇక్కడినించి బిడ్డను తీసుకువెళ్ళు.''

''బాగుంది. ఈ బిడ్డను ఒడిగట్టుకుని 'మీరు తీసుకుంటారా?' 'మీరు తీసుకుంటారా?' అంటూ ఊరంతా తిరగనా?'' మూతి మూడు వంకరలుగా తిప్పింది రజియా.

కమలాకర్ జాలిగొలిపేటట్టు అందరి ముఖాలూ చూస్తున్నాడు.

''నన్నెవరయినా అడిగితే ఇక్కడికి పంపిస్తా'' అన్నది ఆఖరిమాటగా రజియా

''అంతవరకూ పాలూ నీళ్ళూ ఎట్లా? ఇక్కడ ఎట్లా కుదురుతాయి?'' అందరూ ఒక్కసారే అన్నారు.

కమలాకర్ పడుతున్న బాధంతా గమనించిచూస్తున్న భూమయ్య ''ఇంత మందిమి ఉన్నాము దూదితో పాలు నోట్లో పిండలేమా?'' అన్నాడు ధైర్యంగా.

కమలాకర్ భీమ్‌సింగ్ చేతులు మళ్ళీ పట్టుకున్నాడు ''నాది పొరపాటే. కాని పది రోజులు టైము ఇవ్వండి ఈ లోపల ఏదయినా ఏర్పాటు కావచ్చు. అంత వరకూ ఈ బిడ్డను ఇక్కడ ఉండనివ్వండి.''

''ఇక్కడ ఉంచటానికి వీలులేదు. అంతగా కావాలంటే వాచ్‌మన్ గదిలో ఉంచుకో!'' అన్నాడు భీమ్‌సింగ్ కొంచెం మెత్తపడి.

''బాబూలూ. మీరు తాగే పాలుపోస్తే బిడ్డ బతకడు'' అంటూంది రజియా భూమయ్యతో

''అన్ని మాటలు నీవే అంటున్నావు. ఈ పాలు పనికి రాకపోతే ఏంచెయ్యమంటావు?'' అన్నాడు భూమయ్య.

''పాలు యిచ్చే దాయిని పిలుచుకువస్తా. రోజుకు నాలుగుసార్లు ఇప్పించండి. మధ్యలో ఏడిస్తే చక్కెర నీళ్ల తాగించండి.''

''మా పనులన్నీ వదులుకుని వీడిని పెంచుతూ కూర్చోమంటావా? బాగానే ఉంది. తీసుకువెళ్ళు. ఎవరికయినా ఇచ్చెయ్యి'' అన్నారు మళ్ళీ అంతా కలిపి.

''బొడ్డు కొయ్యమని పిలిచి ఈ రాలేమిటయ్యా?'' వెనక్కి తిరిగి గడప దాటింది రజియా.

ఈలోపం భీమ్‌సింగ్ మరికొందరు పిల్లవాడిమంచం చుట్టూ చేరారు కళ్ళు మూసుకుని ఊపిరి తీసుకుంటూ పడుకున్న బిడ్డను చూస్తున్నారు.

భీమ్‌సింగ్ మాట్లాడకుండా బయటకు వచ్చాడు.

''మాలో ఎవరికి దొరికితే ఏం? ఈ బిడ్డ మాకు దొరికాడు. ఎవరయినాసరే బాగా పెంచేవాళ్లు కనబడే వరకూ మా దగ్గరే ఉంటాడు. ఈబిడ్డకోసం కావలసిన ఏర్పాట్లుచెయ్యి. నీవుకూడా వచ్చి చూచిపోతూ ఉండు. డబ్బుకు వెనుదీయకు'' అంటున్న భూమయ్య వైపు ఎర్రగా చూశాడు.

బిక్కచచ్చిన ముఖంతో కమలాకర్ భీమ్‌సింగ్‌ను వెన్నంటి బైటికివచ్చాడు. ''బిడ్డమీద మీకుకూడా దయకలిగినట్లున్నది. ఈ బిడ్డను మన కాంపులో బ్రతకనీయండి. మీనోటితో మీరొక్క మాట అనండి'' బతిమిలాడుకున్నాడు.

''ఇక్కడకాదు, వాచ్‌మన్ గదిలో'' తన గదిలోకి దూసుకుపోయాడు భీమ్‌సింగ్.

తెల్లవారకముందే రజియా ఒక మనిషిని తీసుకుని వాచ్‌మన్‌తో లోపలికి ప్రవేశించింది. ''ఈ మనిషి నాలుగుపూటలూ వచ్చి పాలిస్తుంది. పొద్దుటిపూట వచ్చి నప్పుడు పాలిచ్చి నీళ్లు కూడా పోస్తుంది. ఎంత జీతమిస్తారో మాట్లాడుకోండి.''

బిలబిల్లాడుతూ సైనికోద్యోగులంతా రజియా ఉన్న చోటికి వచ్చారు.

''బాబులూ చూడండి. ఈ లక్ష్మి బిడ్డకు కడుపునిండా పాలిచ్చి నీళ్లు పోస్తుంది'' అందరివైపూ చూస్తూ చెప్పింది రజియా.

ఒక్కొక్కరే వచ్చి లక్ష్మి ముఖం చూసి వెళ్లారు. ప్రకాశ్ కమలాకర్ రజియాను పక్కకు పిలిచి ''ఎంత ఇవ్వమంటావు?'' అన్నారు.

"నాలుగుసార్లు ఈ గుట్ట ఎక్కిరావాలి. ముప్పై రూపాయలు చేసుకోండి" అదే తక్కువన్నట్టుగా రజియా మాట్లాడింది.

గంటసేపు బేరమాడి పాతిక రూపాయలకు ఒప్పుకున్నారు ఇద్దరూ.

"ఇవాల్టినుంచే మొదలు. పాలిచ్చిపోవాలి" అన్నాడు కమలాకర్.

"నీళ్లు కూడా పొయ్యాలి" అన్నాడు ప్రకాష్.

ఆ తెల్లవారుఝామున భీమ్‌సింగ్ నిద్రలేవకముందు బిడ్డను వాచ్‌మన్ గది లోకి మార్చారు. దూలానికి తాడుకట్టి వల ఉయ్యాల ఏర్పరిచారు. ఆ ఉయ్యాలకు ఎదురుగా కమలాకర్ తన మంచం తెచ్చి వేసుకున్నాడు. రాత్రిళ్లు ఉయ్యాల ఊపటానికి వీలుగా దానికి ఒకతాడు కట్టాడు.

నాలుగు రోజులు వేళ చొప్పున వచ్చింది లక్ష్మి . ఐదవనాడు పొద్దుటిపూట కాగా పిల్లవాడు నాలుగు గంటలకే లేస్తాడు. అప్పటినుంచీ ఎత్తుకుతిప్పాలి. అయిదింటికే వచ్చే లక్ష్మి ఏడు గంట అయినా రాలేదు. కమలాకర్‌కు బిడ్డ ఏడుస్తూంటే పిచ్చెత్తినట్టుగా ఉన్నది. అలమార్‌లో ఉన్న తేనె సీసా తీసుకువచ్చి వేడి నీళ్ళల్లో కలిపి చంచాతో పోశాడు. కొంత కిందపోయినా కొంత నోట్లో పడ్డది.

పిల్లవాడిని పడుకోబెట్టి కమలాకర్ వాచ్‌మన్ దగ్గరికి వెళ్ళి "పాలదాయి ఎందుకు రాలేదు? నీకేమయినా తెలుసా?" అడిగాడు.

చెప్పటం ఇష్టంలేనట్లు ముఖంపెట్టిం "నాకేం తెలుసు దొరా? అన్నాడు.

"వెళ్ళి అడిగి వస్తావా?" బ్రతిమిలాడుతున్నట్టుగా అడిగాడు.

"ఇల్లు తెలియదు కదా?"

కమలాకర్‌కు అతడు అబద్ధమాడుతున్నాడని తెలుసు. మొదటిరోజు తనకు తెలుసునన్నట్లుగా చెప్పాడు. కొంతసేపటికి వాచ్‌మన్ ముక్కుతూ మూలుగుతూ లేచివెళ్ళాడు కమలాకర్ గడపలో నిలబడి 'లక్ష్మి ఎందుకు రాలేదా?' అని ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఈ దళంలో ఉన్నవాళ్ళంతా పాతికనుంచి నలభై ఏళ్ళ వయసులోఉన్నారు. ఆడది కనబడితే ఆకలితో చూసే వయసు కలవాళ్లు. అంతలోకే అతడు 'ఛీఛీ నేను

ఏమనుకుంటున్నాను? పిచ్చి ఆలోచనలు వస్తున్న వేమిటి?' అంటూ తన్ను తనే కసురుకున్నాడు. అయినా మనసులో ఒకనాటి సంఘటన సుడిగాలిలా గుండ్రంగా తిరిగి తిరిగి పైకి లేచింది.

ఒకనాడు తను ఊళ్ళో తిరిగివద్దామని బయలుదేరాడు. గుట్టదాటిన తరవాత మూడు గజాల దూరంలో అంగడి ఉన్నది. తమలపాకు కిళ్లీ కొంటున్నాడు. రెండుముంతలు చేతబట్టుకొని ఒయ్యారంగా నడుస్తున్న పిల్లమీద తన చూపు పడ్డది. గబగబా కారాకిళ్లీ నోట్లో కుక్కుకుని సిగరెట్టు వెలిగించి పదిమంది నడిచే రోడ్డున ఆ పిల్లను వెంబడించాడు. బిత్తరిచూపులతో పరుగులాంటి నడకతో ఆ పిల్ల గుడిసెలోకి దారితీసింది. ఆ పిల్ల చూపులలో నున్న భయం తను పసికట్టాడు. తనలో తాను నవ్వుకుంటూ మిలిటరీ నడకసాగిస్తూ వెంబడించాడు. గుడిసెముందర మంచాలు వాల్చుకుని కూర్చున్నారు పదిమంది మగవాళ్లు.

కమలాకర్‌ను చూడగానే "ఏంకావాలి దొరా?" అంతా లేచి నిలబడ్డారు. తనవేషం చూసి అందరూ భయపడ్డట్టు కనబడ్డారు. వాళ్లగుంపును చూసి తనూ జంకాడు.

కాని స్త్రీ కోసం వేట అంతటితో ముగియలేదు. మరొకసారి వెంబడించి వెంబడించి ఒక స్త్రీని చేజిక్కించుకున్నాడు. తమ సైనికదళాలలో అది కొత్త సంగతా? చాలా సామాన్యమైన విషయం. తనతోటి సైనికులంతా సాయంకాలపు వేళల్లో పిట్టలను గురించి మాట్లాడుతుంటారు. వాళ్ళకు తమ నాయకుడు భీమ్‌సింగ్ పైకి కనబడడు. కాని ఊరంతా తిరుగుతూ ఉంటాడు.

తొమ్మిదిగంటలకు వాచ్‌మన్ వచ్చాడు. లక్ష్మి ఇంట్లో లేదట. మధ్యాహ్నానికికి రజియా వచ్చింది. కమలాకర్ ఈలోపున ఫీడింగ్ బాటిల్ కొనుక్కొని వచ్చాడు. రజియాచేత పాలుపట్టించి మరొకదాయిని తీసుకురమ్మన్నాడు.

మరునాడు ఎండ ఎక్కకముందే రజియా పాలదాయి నొకదాన్ని తీసుకు వచ్చింది.

"నీ కెంత కావాలి చెప్పు?" ఎంతయినా సరే ఇస్తా నన్నట్టు అడిగాడు కమలాకర్. అప్పటికే ఆమెను చూడటానికి సైనికులంతా తమ గదుల్లోంచి బయటికి వచ్చారు. వాళ్ళను చూడగానే ఆమె భయపడి వెనుకడుగు వేసింది.

"నేను ఉండను బాబూ" అన్నది ముసుగు సవరించుకుంటూ.

"ఏమీ? ఎందుకురావూ? రాదలచుకోనిదానవు ఇంతదూరం ఎందుకు వచ్చావు? గద్దించినట్టు మాట్లాడాడు.

రజియా ఆమె ముఖంలోకి చూసింది.

"అబ్బో. సిపాయి బాబులు! నాకు భయం." అన్నది రహస్యంగా. ఇద్దరి మధ్య కొంతసేపు మాటలు రహస్యంగా సాగాయి.

"ఉండదట బాబూ ఇంకెవరినైనా తీసుకువస్తాను" ఇద్దరూ వెళ్ళిపోయారు. కమలాకర్ ఆలోచనలో పడ్డాడు.

రెండు రోజులపాటు కమలాకర్‌కు నానా అవస్థ అయింది. పాలదాయి కుదరలేదు. సీసాలో పాలుతాగినా పిల్లవాడు ఏడుపు మానలేదు. లేనిపోని బాధ తెచ్చుకున్నాడని తోటివాళ్ళంతా అంటుంటే కమలాకర్‌కు దిక్కుతోచలేదు. ఆ సాయంకాలం రజియాదగ్గరికి పిల్లవాడిని పంపెయ్యమని సలహా ఇచ్చారు మళ్ళీమళ్ళీ

మౌనంతో తల వంచుకున్నాడు కమలాకర్.

మూడవనాడు రజియా దగ్గరికి రెండుసార్లు మనిషిని పంపగా ఒక దాయిని తీసుకువచ్చింది. నల్లగా పొట్టిగా ఉంది. యౌవనం పొంగులువారే వయస్సు. మిస మిసలాడే దేహాన్ని నల్లగా మాసి చిరిగిపోయిన చీరతో కప్పుకుంటూ లోపలికి అడుగుపెట్టింది. కమలాకర్ పెట్టిన షరతు లన్నిటికీ ఒప్పుకొని జీతం మాట్లాడు కున్నది.

వాళ్ళను వాకిటి మెట్లవరకూ పంపుతూ "చూడు, మా క్యాంపులో నీ కెటు వంటి ఆపదా రాకుండా నేను కాపాడుతాను—సరేనా?" అన్నాడు మెల్లిగా.

వాచ్‌మన్ గదిలోకి పిల్లవాడిని మార్చిన తరవాత ఆ గది చాలా శుభ్ర పడ్డది. అనవసరమయిన సామానుతీసి బయట సందులో పడేశాడు కమలాకర్. వాచ్‌మన్‌ని రేకులషెడ్డులోకి పంపాడు. పిల్లవాడి గది గడపకు ఒక గోనెపట్టా పరదా మాదిరిగా కట్టాడు. పాలదాయి రాగానే పిల్లవాడి గదిలోకి పంపి తాను హాలులో కూర్చుంటాడు. అక్కడికి పిల్లవాడి గది బాగా కనబడుతూ ఉంటుంది. ఈ ఏర్పాటు ప్రకారం రెండురోజులు గడిచాయి.

పాలవాయి వచ్చి తిరిగివెళ్లేవరకూ కమలాకర్ తనదృష్టి అంతా దరవాజాకు కట్టిన పరదామీదనే ఉంచుతాడు. అది కాస్త కదిలితే ఉలిక్కిపడుతూ ఉంటాడు.

ఉదయం పదకొండు గంటలవేళ. పిల్లవాడిని దాయిచేతి కిచ్చి హాలులో కిటికీకి దగ్గరగా నిలబడ్డాడు కమలాకర్. అతడి మనసు ఎటోవిహరించడం మొదలు పెట్టింది.

ఆ గది ముందునుంచి ఎవరు వెళ్ళిందీ అతడు చూడలేదు. కాని ఎవరో వెళ్లటం మాత్రము నిజం. సహించరానిదేదో విద్యుచ్ఛక్తిలా అతడి దేహమంతటా ప్రవహించింది. ముక్కుపుటా లదిరాయి. అతడి వెడద కన్నులు అరుణిమను దాల్చాయి.

"ఎవరు ఆ గది ముందర తారట్లాడేది?" ఆతడు తన దృష్టి నంతా అటే నిగిడ్చి చూడటం మొదలుపెట్టాడు.

పాలదాయి రంగమ్మను చూడగానే ఎటువంటి వాడికైనా మతిపోయే మాట నిజము. తను ఎంతగా నిగ్రహించుకుంటున్నాడు? ఆమెను ఆ తలంపుతో చూడటం లేదు. అటువంటి భావాలు ఉత్పన్నం కాకుండా ఉండాలని ఆమెవైపు సరిగాచూడ నైనా చూడటం లేదు.

ఆమె యౌవనంలో ఉన్న స్త్రీ అన్నమాట నిజమే. కాని ఆమె ఆ క్యాంపు లోకి ఒక పసిబిడ్డకు ఆకలితీర్చే పవిత్రవంతమయిన కార్యము కొరకు వినియోగించబడ్డది. ఆమె నెవరూ ఈ ఆవరణలోనే కాదు. మరెక్కడా మలినపరచరాదు. అతడి భావాలు పొంగుతూ పరుగులు తీస్తున్నాయి.

రంగమ్మ ఒక గోనెపట్టామీద కూర్చొని కాళ్లు చాపుకుని బిడ్డను ఒడిలో వేసుకొని పాలిస్తున్నది. ఆమెకు బిడ్డ వయసు పిల్ల ఉన్నది. ఆ పిల్లకు గంజి నీళ్లు ఒకపూట పోసి డబ్బుకోసం అమృతం వంటి తన పాలను అమ్ముకుంటు న్నది. ఆ బిడ్డడు పాలు తాగుతుంటే ఆమె ప్రాణం ఉసూరుమంటున్నది. తనబిడ్డ ప్రాణం కొట్టుకుపోతున్నది.

బిడ్డ ఆవురావురు మంటూ పాలు తాగుతున్నాడు.

ఆమె బిడ్డను ఎడమవైపునుంచి కుడివైపుకు మార్చింది.

ఆ గదికి వెనకపక్కగా ఒక కిటికీ కొంచెము ఎత్తుగా ఉన్నది. అది ఒక సందులోకి ఉన్నది. ఆ సందులోకి ఒక మనిషి నిరాఘాటంగా వెళ్ళిరావచ్చు కాని కమలాకరం చెత్తసామాను కుప్పలు కుప్పలుగా పడేశాడు.

కాకీ డ్రెస్సులో ఆ సందులో ఎవరో నడుస్తున్నట్టు కమలాకర్ కనిపెట్టాడు.

ఎవరో దుర్మార్గుడు—తన కత్యంత ప్రియతముడైన బిడ్డకు పాలు ఇచ్చే స్త్రీని చాటుగా చూస్తున్న నీచుడు! ఆబిడ్డకు పాలు అందనివ్వకుండా ఆస్త్రీని లాక్కుపోవాలని చూస్తున్న పరమదుర్మార్గుడు! తటాలున తన తుపాకి తెచ్చి కిటికీగుండా తొంగిచూస్తున్న మనిషిమీద కాల్చాడు.

పెద్ద పొలికేకపెట్టి ఆ మనిషి పడిపోయాడు.

కమలాకర్‌తోపాటు ఆ దళములోని సైనికులంతా సందులోకి పరిగెత్తారు. భీమ్‌సింగ్ రక్తపు మడుగులో పడి ఉన్నాడు.

"ఏ కసాయివాడు తండ్రివంటి మన కమాండరును కాల్చింది! ఎవరు తుపాకీ పేల్చింది?"

అందరితోపాటు నిలబడిపోయిన కమలాకర్ రంగమ్మ బయటికి రాగానే పిల్లవాడు పడుకున్న గదిలోకివెళ్ళాడు. ఉద్రేకపడిన అతడి గుండెలో రక్తము కళపెళ్ళాడుతూ మరుగుతున్నది.

('ఆంధ్రప్రభ'-సచిత్ర వారపత్రిక)